

Ilija Okrugić-Srijemac, Sastanak vila na Velebitu, u Trnavi i Đakovu...

Matica Hrvatska Ogranak Đakovo,
Đakovo, 2005.

Obilježavanju 190. obljetnice rođenja i 100. obljetnice smrti biskupa Josipa Jurja Strossmayera pridružila se je 2005. godine i Matica Hrvatska Ogranak Đakovo. Između drugih aktivnosti, pokrenuta je i zasebna *Biblioteka Strossmayerova godina*, u kojoj je kao prva knjiga izašla dramska alegorija Ilije Okrugića-Srijemca *Sastanak vila...* (puni naslov glasi *Sastanak vila na Velebitu, u Trnavi i Đakovu prilikom pedesetljetnog slavlja Zlatne Mise preuzvišenog i presvietlog gospodina Josipa Jurja Strossmayera, biskupa bosansko-srijemskog, najvećeg dobrotvora hrvatskog naroda, o Josipovu kao imendanu istoga godine 1888.*).

Pokretanjem *Biblioteke Strossmayerova godina* đakovački je ogranak Matice Hrvatske odlučio javnosti predstaviti sada već gotovo zaboravljene radove posvećene biskupu Strossmayeru. Izbor ove Okrugićeve dramske alegorije je i više nego pohvalan, ne samo stoga što je ona nastala povodom zlatomisništva đakovačkog biskupa, već i stoga što ovo djelo, zbog svoje nesretne sudbine, do nedavno bilo poznato tek malobrojnim. Naime, *Sastanak vila...* je trebao biti izveden u đakovačkom samostanu Milosrdnih sestara svetoga Križa, ali do izvedbe nikad nije došlo, budući da je ova anonimno objavljena knjižica od 39 stranica nekako dospjela do političkih vlasti koje su odlučile djelo zaplijeniti i uništiti, a izvedbu u samostanu zabraniti. Koliko je poznato, cenzuri je izmaknuo tek jedan primjerak koji se sačuvao u knjižnici Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu.

Urednik ovog drugog izdanja, objavljenog 117 godina kasnije, je Mirko Ćurić, a autor pogovora pod naslovom *Ilija Okrugić - Srijemac i njegov "Sastanak vila..."* mr. Luka Marijanović, jedan od boljih poznavatelja Okrugićevog opusa, a napose ovog njegovog djela. Posrijedi je tek neznatno izmijenjen Marijanovićev članak objavljen 1997. godine u časopisu *Diacovensia*,

a propušteno je izmijeniti još neke pasuse u kojima Marijanović ističe potrebu da se *Sastanak vila...* ponovno objavi (str. 67., 69.). U ovom tekstu Marijanović donosi osnovne podatke iz Okrugićevog života, iscrpnu analizu *Sastanka vila...*, ali također ne propušta opisati političke okolnosti u kojima nastaje i biva zaplijenjeno ovo Okrugićevo djelo.

Ovo izdanje đakovačkog Ogranka Đakovo je posvećeno velikim Strossmayerovim obljetnicama, ali značajno je i stoga što ponovno otkriva Iliju Okrugića, najplodnijeg pisca Đakovačke i Srijemske biskupije. Ilija Okrugić-Srijemac (Srijemski Karlovci, 1827. – Petrovaradin, 1897.) je bio također i revan svećenik, vrstan propovjednik, poliglot i glazbeno nadarena osoba. Tijekom više od pola stoljeća Okrugićevog stvaralaštva (prvi put se pjesmom javlja 1845. godine u *Zori Dalmatinskoj*) nastao je golem i raznovrstan opus kojeg Okrugić, nažalost, nije za svog života popisao i uredio. Potpunu Okrugićevu bibliografiju tako nije uspio načiniti ni njegov prijatelj, grkokatolički svećenik Jovan Hranilović, i sasvim je sigurno da nitko ni ubuduće to neće biti u stanju učiniti. Velik broj Okrugićevih radova je ili nepovratno izgubljen ili su objavljeni anonimno i neće se sa sigurnošću moći utvrditi njegovo autorstvo.

Okrugić je bio prvi ređenik biskupa Strossmayera 1850. godine, i već iste godine ispjevao je prve pjesme u posvetu novom đakovačkom biskupu. Tijekom narednih desetljeća Strossmayeru je posvetio brojne nove pjesme prigodnice, pri čemu značajno mjesto zauzima *Sastanak vila...* (zanimljivo je napomenuti da je Okrugić, prema Hraniloviću, nasljedniku Okrugićeve ostavštine, ovo dramsko djelo napisao u dvije inačice).

Sastanak vila... je nesumnjivo zabranjen zbog izraženog političkog tona koji se ne prepoznaje isključivo u zahvalama izrečenim Strossmayeru. Ondašnje đakovačke političke vlasti bile su nesklone biskupu, i potrebno je istaknuti da od početka osamdesetih godina 19. stoljeća pa sve do Strossmayerove smrti dužnost đakovačkog načelnika obnašaju članovi Narodne stranke bana Dragutina Khuen-Héderváryja i da na saborskim izborima u Đakovu u istom razdoblju pobjede uglavnom ostvaruju kandidati iste stranke. Ovi su se predstavnici Khuenovog režima lako mogli prepoznati u Okrugićevim stihovima izrečenim kroz usta Majke Hrvatske, koji govore o sinovima Hrvatske “/.../ Koji joj o srjeći i o glavi rade, – / Il se odmetnuše od svog roda krvi, / A za ljubav hljeba kori ili mrvi /.../” (str. 7.). Malo dalje Majka Hrvatska govori vili Hrvatici: “Danas, danas kćeri! imade sinova, / Koji kùpe mrve sjajnih sa stolova, / Pak za ote mrve, za prividnu sreću, / Od Majke se svoje i roda odmeću...” (str. 11.-12.). Na odluku o zabrani su ih još i više mogli potaknuti riječi kojima vila Hrvatica odgovara Majci: “Takvih, a na žalost! svagda, svagdje bilo, / Pak ni tvoje prosto ne ostade

krilo, – / Spomena ne vriede takve kukavice / Kajni, Škarioti, podle izdajice. / Gnus, zazor su oni svakom poštenjaku, / A sveg roda kletva kitit će jim raku; / Al odvrnimo pogled od takvih gadova – /.../” (str. 12.).

Vlastima u Nagodbom podijeljenoj Hrvatskoj su neprihvatljive zasigurno bile i riječi o otuđenoj Dalmaciji (str. 24.-25.), zatim veličanje oporbenih prvaka, i to ne samo članova Naodvisne narodne stranke, već i onih Stranke prava (str. 15.), a nedvosmislene i oštre bile su i riječi vile Bosanke koje se odnose na prisilno preseljenje bosanskih franjevačkih klerika iz Đakova u Ostrogon 1876. godine (“Al’ tudjinska zloba ne mirovà kleta, / Tvoja mila djeca bjahu Ti oteta; / Ostadoše pusti bieli dvori njini, / A ona se tepu tužna po tudjini /.../”, str. 30.).

Kako ističe i Luka Marijanović, *Sastanak vila...* nam ne donosi nova saznanja o biskupu Strossmayeru, ali je značajan kao zreo i vrstan Okrugićev rad posvećen velikom đakovačkom biskupu povodom rijetke obljetnice, a također i kao djelo kojeg su političke vlasti ocijenile neprihvatljivim.

Branko Ostajmer